

POLSKIE CENTRUM AKREDYTACJI

AKREDYTACJA BIOBANKÓW DABB-01

*Projekt P1 Wydania 1
Warszawa, 8.12.2020 r.*

1	Spis treści	
2		
3	1	Wprowadzenie 3
4	2	Wymagania akredytacyjne i warunki akredytacji biobanków 3
5	3	Szczegółowe zasady udzielania i utrzymywania akredytacji biobanków 3
6	3.1	Zakres akredytacji 3
7	3.2	Zasady prowadzenia ocen biobanków w procesach akredytacji i nadzoru 3
8	3.2.1	Proces akredytacji 3
9	3.2.2	Nadzór planowany i ponowna ocena 5
10	3.2.3	Zmiany zakresu akredytacji 7
11	3.2.4	Szczegółowe warunki zawieszenia akredytacji 7
12	4	Postanowienia końcowe 7
13	5	Dokumenty związane 7
14	6	Załączniki 7
15		

16 **1 Wprowadzenie**

17 Polskie Centrum Akredytacji podczas prowadzenia ocen biobanków w procesie akredytacji
18 i nadzoru postępuje zgodnie z ogólnymi zasadami podanymi w dokumencie DA-01 *Opis*
19 *systemu akredytacji* oraz zasadami określonymi w niniejszym programie akredytacji.

20 Biobankowanie (EN-ISO 20387:2020, 3.6) jest *procesem pozyskiwania i przechowywania,*
21 *wraz z niektórymi lub wszystkimi działaniami związanymi z pobieraniem, przygotowaniem,*
22 *utrwaleniem, badaniem, analizą i dystrybucją określonego materiału biologicznego a także*
23 *związanych z nim informacji i danych.* Biobanki mogą różnić się pod względem rodzaju
24 wykonywanych działań w procesie biobankowania - mogą wykonywać zarówno pełen zakres
25 jak i część działań wskazanych w ww. definicji biobankowania.

26 **2 Wymagania akredytacyjne i warunki akredytacji biobanków**

27 Biobank powinien spełniać ogólne wymagania akredytacyjne podane w normie **EN-ISO 20387**
28 *Biotechnologia - Biobankowanie - Ogólne wymagania dla biobankowania* (dalej w treści
29 dokumentu „norma akredytacyjna”) oraz, jeśli mają zastosowanie, dodatkowe specyficzne
30 wymagania publikowane przez PCA w dokumencie *Lista wymagań akredytacyjnych dla*
31 *biobanków.*

32 W akredytacji biobanków ma zastosowanie polityka PCA określona w dokumencie **DA-05**
33 *Polityka dotycząca uczestnictwa w badaniach biegłości* oraz polityka określona w dokumencie
34 **DA-06** *Polityka dotycząca spójności pomiarowej wyników pomiarów.*

35 Dodatkowo, w przypadku ubiegania się o akredytację, biobank powinien spełniać warunki
36 akredytacji przyjęte w deklaracji zawartej we wniosku o akredytację (FA-01), a po udzieleniu
37 akredytacji warunki wynikające z *Kontraktu z akredytowanym podmiotem* i dokumentów z nim
38 związanych.

39 **3 Szczegółowe zasady udzielania i utrzymywania akredytacji biobanków**

40 **3.1 Zakres akredytacji**

41 W zakresie akredytacji prezentowana jest informacja o działalności akredytowanego
42 biobanku, jaką jest biobankowanie materiału biologicznego, dla której PCA potwierdziło
43 kompetencje biobanku w odniesieniu do mających zastosowanie wymagań akredytacyjnych.

44 W zakresie akredytacji biobanku podawane są:

- 45 - rodzaj materiału biologicznego (wykaz podano w Załączniku nr 1);
- 46 - rodzaj działalności;
- 47 - warunki przechowywania materiału biologicznego;
- 48 - identyfikację dokumentu zawierającego opis realizacji procesu biobankowania.

49 W przypadku biobanku o wielu lokalizacjach (gdy ma to zastosowanie), w zakresie akredytacji
50 podaje się działania osobno dla każdej z nich, wraz z nazwą i adresem.

51 **3.2 Zasady prowadzenia ocen biobanków w procesach akredytacji i nadzoru**

52 **3.2.1 Proces akredytacji**

53 Ocena w procesie akredytacji polega na weryfikacji spełnienia przez biobank wymagań
54 akredytacyjnych i warunków akredytacji w obszarze ustanowienia oraz udokumentowania
55 procesów i systemów, w tym systemu zarządzania i ich wdrożenia w obszarze działalności
56 wnioskowanej do akredytacji.

57 Biobank powinien przeprowadzić przegląd dokumentacji procesów i systemów na zgodność
58 z wymaganiami akredytacyjnymi. Wyniki przeglądu przedstawione w formularzu FABB-01
59 powinny zostać dołączone do wniosku o akredytację (FA-01).

60 Biobank jest zobowiązany do przedstawienia informacji nt. działalności wnioskowanej do
61 akredytacji, w tym zasobów wykorzystywanych w procesach biobankowania, na formularzu
62 FABB-01.

63 W procesach akredytacji PCA ocenia procesy i systemy biobanku funkcjonujące w obszarze
64 działalności wnioskowanej do akredytacji i jego kompetencje do realizacji kompleksowego
65 procesu biobankowania.

66 W procesie akredytacji ocena biobanku składa się z:

- 67 - **przeglądu dokumentacji biobanku,**
- 68 - **oceny na miejscu,**
- 69 - **obserwacji** realizacji działalności biobanku wnioskowanej do akredytacji.

70 Próbkę działań związanych z biobankowaniem materiału biologicznego we wnioskowanym do
71 akredytacji zakresie są wybierane do oceny na miejscu w procesie akredytacji,
72 z uwzględnieniem (rozpatrywaniem) ryzyka błędnej oceny kompetencji biobanku
73 i nieadekwatnych wniosków o zaufaniu do jego kompetencji.

74 Rozpatrywane ryzyko jest związane, między innymi z:

- 75 - rodzajem i specyfiką materiału biologicznego oraz zakresem procesów realizowanych
76 przez biobank (wnioskowanym zakresem akredytacji),
- 77 - zakresem i rodzajem dostarczanych z zewnątrz usług/procesów,
- 78 - liczbą lokalizacji w których jest prowadzona działalność bezpośrednio związana
79 z biobankowaniem,
- 80 - zaangażowanym personelem w proces biobankowania.

81 W przypadku wniosku o akredytację obejmującego różne lokalizacje, ocena na miejscu jest
82 prowadzona w siedzibie głównej biobanku oraz w innych lokalizacjach, w których realizowane
83 są następujące działania (bezpośrednio związane z przetwarzaniem materiału biologicznego
84 i rezultatów z tym związanych):

- 85 - formułowanie i zatwierdzanie polityki;
- 86 - opracowywanie procesów i/lub procedur,
- 87 - realizacja procesów biobankowania,
- 88 - wybór i weryfikacja zewnętrznych usług/procesów oraz dostawców,
- 89 - autoryzacja raportu/sprawozdania.

90 Próbkę ocenianej przez PCA działalności biobanku dobierana jest tak, aby była
91 reprezentatywna dla procesów (działań) bezpośrednio związanych z biobankowaniem
92 w ramach wnioskowanego zakresu akredytacji.

93 **Ocena na miejscu** jest prowadzona z wykorzystaniem poniższych technik oceny, właściwych
94 dla rodzaju weryfikowanej próbki:

- 95 - wywiady i rozmowy,
- 96 - przeglądy dokumentów, zapisów stanowiących dowody kompetencji biobanku,
- 97 - audyty pionowe procesów przetwarzania materiału biologicznego i rezultatów z tym
98 związanych;
- 99 - obserwacje działań.

100 Próbkę działalności obserwowana w trakcie oceny na miejscu obejmuje reprezentatywny
101 zakres procesów realizowanych przez biobank w ramach działalności wnioskowanej do
102 akredytacji z uwzględnieniem zróżnicowania przedmiotu biobankowania - rodzajów
103 materiałów biologicznych. Przy wyborze próbki do obserwacji uwzględnia się (co najmniej):

- 104 - wszystkie procesy biobankowania realizowane bezpośrednio przez biobank;
- 105 - demonstrowanie działań przez personel techniczny, upoważniony do realizacji konkretnych
106 zadań; wybór próbki powinien zapewniać obserwację maksymalnie dużej liczby personelu

107 zaangazowanego w realizację działań technicznych związanych z biobankowaniem
108 materiału biologicznego.

109 Dla procesów biobankowania, dla których w zaplanowanej ocenie na miejscu nie może być
110 przeprowadzona obserwacja działań (np. proces pobierania materiału biologicznego, proces
111 przygotowania materiału biologicznego, itd.), kompetencje biobanku do realizacji działań są
112 oceniane są na podstawie udokumentowania (dowodów) zrealizowanych działań i wyników
113 przeprowadzonych wywiadów.

114 W przypadku, gdy biobank korzysta z zewnętrznych usług / dostaw mających istotny
115 (krytyczny) wpływ na materiał biologiczny podlegający biobankowaniu i/lub dane związane
116 z tym procesem, np. w zakresie pozyskiwanie materiału biologicznego, utrwalania,
117 przechowywania i/lub autentyfikacji, PCA w ocenie na miejscu weryfikuje działania biobanku
118 odnoszące się do oceny, wyboru, monitorowania i powtórnych ocen działań zewnętrznych
119 dostawców na zgodność z wcześniej określonymi przez biobank wymaganiami.

120 3.2.2 Nadzór planowany i ponowna ocena

122 W cyklu akredytacji w ramach ocen w nadzorze planowanym i ponownej oceny, PCA
123 weryfikuje utrzymywanie przez biobank kompetencji do realizacji procesów biobankowania
124 materiałów biologicznych objętych całym zakresem akredytacji, poprzez ocenę spełnienia
125 wszystkich wymagań akredytacyjnych i warunków akredytacji stosując:

- 126 – **przegląd dokumentacji** dotyczącej biobanku (zakres dokumentacji dostarczanej przez
127 biobank zgodnie z DA-01 oraz niniejszym dokumentem),
- 128 – **ocenę na miejscu** spełnienia wymagań akredytacyjnych i warunków akredytacji
129 (wywiady/rozmowy, przeglądy dokumentów i zapisów, audyt pionowy procesów),
- 130 – **obserwację** wybranych działań technicznych związanych z biobankowaniem.

131 Oceny w procesach nadzoru planowanego i ponownej oceny przeprowadza się w zakresie
132 i w terminie ustalonym w programie nadzoru biobanku w danym cyklu akredytacji.

133 Program nadzoru jest ustalany w sposób zapewniający, że w danym cyklu akredytacji
134 oceniane są:

- 135 - działania biobanku związane biobankowaniem materiałów biologicznych
136 reprezentatywnym dla posiadanego zakresu akredytacji,
- 137 - mające zastosowanie wymagania akredytacyjne, oraz
- 138 - oceniony jest zaangażowany w działania personel, przy uwzględnieniu lokalizacji,
139 w których są prowadzone działania.

140 Próbkami działań związanych z biobankowaniem, próbki personelu, lokalizacji i wymagań
141 akredytacyjnych przewidziane do oceny w programie nadzoru, są ustalane z uwzględnieniem
142 obszarów ryzyka wskazanych w p. 3.2.1 i są reprezentatywne dla wszystkich rodzajów
143 materiałów biologicznych objętych zakresem akredytacji.

144 Programy nadzoru uwzględniają stosowanie różnych technik oceny, w tym obserwacje
145 wybranych działań technicznych w trakcie realizacji procesów biobankowania w ramach
146 oceny na miejscu lub w terminie innym niż ocena na miejscu, audyty pionowe procesów
147 przetwarzania materiału biologicznego i rezultatów z tym związanych.

148 W przypadku, gdy biobank korzysta z zewnętrznych usług / dostaw mających istotny
149 (krytyczny) wpływ na materiał biologiczny podlegający biobankowaniu i/lub dane związane
150 z tym procesem, np. w zakresie pozyskiwanie materiału biologicznego, utrwalania,
151 przechowywania i/lub autentyfikacji, PCA w ocenie na miejscu weryfikuje działania biobanku
152 odnoszące się do oceny, wyboru, monitorowania i powtórnych ocen działań zewnętrznych
153 dostawców na zgodność z wcześniej określonymi przez biobank wymaganiami.

154 Działania związane z realizacją procesów biobankowania materiałów biologicznych objętych
155 aktualnym zakresem akredytacji są oceniane nie rzadziej niż raz na dwa lata.

- 156 Oceny na miejscu są planowane w programie nadzoru nie rzadziej niż raz na dwa lata.
- 157 W nadzorze planowanym oraz w trakcie ponownej oceny biobanku, PCA prowadzi każdą
158 ocenę w siedzibie głównej oraz w wybranych lokalizacjach (jeśli dotyczy). Lokalizacje wybiera
159 się tak, aby w trakcie całego cyklu akredytacji, włącznie z ponowną oceną, zostały ocenione
160 wszystkie lokalizacje, a liczba ocenianych za każdym razem lokalizacji była reprezentatywna
161 i możliwie taka sama.
- 162 Dodatkowo w planach poszczególnych ocen w nadzorze i ponownej oceny są uwzględniane
163 informacje dotyczące:
- 164 - funkcjonowania i złożoności systemu zarządzania biobanku,
  - 165 - zakresu poprzednich ocen i stosowanych technik oceny, w tym obserwowanych działań
166 technicznych związanych z biobankowaniem,
  - 167 - dotychczasowych doświadczeń z ocen (w tym wyniki poprzednich ocen w cyklu -
168 niezgodności i spostrzeżenia oraz reakcja biobanku w odniesieniu do wyników ocen),
  - 169 - działań biobanku (skargi i inne informacje dotyczące biobanku),
  - 170 - istotnych zmian mających wpływ na spełnienie wymagań akredytacyjnych (np. zmiana
171 personelu, jak również inne zmiany w obszarze technicznym, itp.).
- 172 W ocenach prowadzonych w ramach nadzoru planowanego i w ponownej oceny wybierane
173 są próbki działań technicznych biobanku oraz próbki funkcjonowania systemu zarządzania
174 przy uwzględnieniu minimalizacji ryzyka popełnienia błędu przy ocenie kompetencji oraz
175 formułowania wniosku odnośnie zaufania do kompetencji biobanku. Zasady wyboru próbki do
176 ocen w nadzorze i w trakcie ponownej oceny są takie same jak w procesie akredytacji.
- 177 Oceniana próbka jest reprezentatywna dla ustalonego zakresu oceny i powinna obejmować
178 całość lub część czynności będących przedmiotem oceny (w przypadku oceny działań). Przy
179 wyborze próbki w toku oceny audytorzy kierują się zasadą weryfikacji maksymalnego zakresu
180 kompetencji biobanku, uwzględniając przy tym w kolejnych próbkach zmianę ocenianego
181 personelu oraz rodzaj weryfikowanych / obserwowanych w poprzednich ocenach działań
182 realizowanych przez personel biobanku. Ponadto próbki we wszystkich ocenach
183 w planowanym nadzorze i w ponownej ocenie powinny dawać podstawy do pełnej oceny
184 biobanku w całym zakresie wdrożonego systemu zarządzania i kompetencji technicznych do
185 biobankowania materiałów biologicznych objętych zakresem akredytacji.
- 186 Ponowne oceny są zawsze planowane jako oceny na miejscu, a ich zakres uwzględnia wyniki
187 poprzednich ocen w cyklu. Ponadto, w każdej ponownej ocenie ocenia się spełnienie
188 wszystkich wymagań normy akredytacyjnej.
- 189 PCA wybiera do oceny, w tym obserwacji, akredytowane działania związane
190 z biobankowaniem z uwzględnieniem zróżnicowania realizowanych przez biobank procesów
191 czy rodzajów obiektów poddawanych biobankowaniu. PCA obserwuje co najmniej realizację:
192 pozyskiwania i przygotowania materiału biologicznego (w tym wykonywanie badań/analiz,
193 jeżeli ma zastosowanie), utrwalenia oraz przechowywanie materiału biologicznego w danym
194 cyklu akredytacji.
- 195 W przypadku oceny w procesie nadzoru planowanego prowadzonego w formie przeglądu
196 dokumentacji, biobank powinien przed oceną dostarczyć do PCA dokumenty wskazane
197 w DA-01 oraz:
- 198 - wykaz zasobów wykorzystywanych do biobankowania - na formularzu FABB-01;
  - 199 - informację o rodzaju aktualnie biobankowanych materiałów biologicznych;
  - 200 - wykaz akredytowanych i nieakredytowanych podwykonawców oraz zapisy dotyczące
201 oceny kompetencji nieakredytowanych podwykonawców (zewnętrznych dostawców
202 procesów, usług);
  - 203 - zapisy źródłowe oraz wynikające z nich sprawozdania dla dwóch rodzajów
204 biobankowanych materiałów (jeżeli ma to zastosowanie);

- 205 - zapisy (obejmujące okres od ostatniej planowej oceny PCA) dotyczące personelu (zmian
206 w jego składzie, informacje dotyczące szkoleń).

207 **3.2.3 Zmiany zakresu akredytacji**

208 Rozszerzenie zakresu akredytacji może dotyczyć:

- 209 - nowych rodzajów materiałów biologicznych,
210 - nowej lokalizacji.

211 PCA, na podstawie wniosku o rozszerzenie zakresu akredytacji, przeprowadza pełną ocenę
212 kompetencji, w tym ocenę na miejscu i obserwacje działań związanych z biobankowaniem
213 (obowiązują postanowienia p. 3.2.1).

214 W uzasadnionych przypadkach PCA może dokonać rozszerzenia zakresu akredytacji na
215 podstawie wyników oceny w formie przeglądu dokumentacji. Przegląd dokumentacji powinien
216 obejmować przedstawione przez biobank dokumenty i zapisy, potwierdzające wdrożenie
217 zmian. Decyzję w sprawie formy oceny wnioskowanego rozszerzenia zakresu akredytacji
218 podejmuje PCA po uwzględnieniu ryzyka związanego z konkretnym przypadkiem oceny.
219 Możliwość połączenia oceny związanej z rozszerzeniem zakresu akredytacji z planowaną
220 oceną w nadzorze nie może wpływać negatywnie na realizację celu oceny w nadzorze, co
221 może wiązać się z potrzebą wydłużenia planowanego czasu oceny na miejscu i/lub
222 zwiększenia liczby audytorów technicznych.

223 **3.2.4 Szczegółowe warunki zawieszenia akredytacji**

224 Zawieszenie akredytacji w całości lub w części zakresu, oprócz zasad określonych
225 w dokumencie DA-01, następuje w przypadku:

- 226 - braku możliwości wykazania kompetencji biobanku do realizacji procesów związanych
227 z procesem biobankowania (zademonstrowania i/lub posiadania udokumentowanych
228 działań własnych związanych z biobankowaniem);
229 - braku możliwości wykazania kompetencji podwykonawców przewidzianych w systemie
230 zarządzania zaangażowanych w proces biobankowania (jeżeli ma to zastosowanie);
231 - uniemożliwienia przeprowadzenia oceny i obserwacji w procesie nadzoru, w wymaganym
232 przez PCA okresie.

233 **4 Postanowienia końcowe**

234 Niniejszy dokument został wprowadzony Komunikatem nr xx z dnia dd.mm.rrrr r. i obowiązuje
235 *od dnia ogłoszenia*.

236 **5 Dokumenty związane**

237 Dokumentami związanymi z niniejszym dokumentem są te wymienione w punkcie 2 oraz:

238 DA-01 Opis systemu akredytacji

239 Polskie Normy dostępne są w Polskim Komitecie Normalizacyjnym (www.pkn.pl).

240 Dokumenty EA i ILAC w wersji oryginalnej dostępne są na stronach internetowych: EA:
241 www.european-accreditation.org, ILAC: www.ilac.org.

242 Dokumenty PCA oraz tłumaczenia wybranych dokumentów EA i ILAC dostępne są na stronie
243 internetowej PCA www.pca.gov.pl. Dostęp do tych dokumentów jest bezpłatny.

244 **6 Załączniki**

245	Załącznik nr 1	Wykaz kategorii materiałów biologicznych poddawanych
246		biobankowaniu
247	FABB-01	Załącznik do wniosku o akredytację biobanku
248	FABB-02	Przegląd dokumentacji biobanku

Załącznik nr 1

Wykaz kategorii materiałów biologicznych poddawanych biobankowaniu

Kategorie materiałów biologicznych	
A	LUDZKIE
B	ZWIERZĘCE
C	ROŚLINNE
D	MIKROOGRANIZMY
E	INNE (np. grzyby)